

DEPREM ÖLDÜRMEZ, TEDBİRSİZLİK ÖLDÜRÜR.

Afetlerin oluşumunu engelleyemesekte afet kaynaklı yaşanabilecek zararları minimum düzeye indirmek hatta bazılarını ortadan kaldırmak mümkündür. Bunun için öncelikli olarak yapılarda meydana gelebilecek riskleri bilmemiz ve bu risklere karşı önlem almamız gerekmektedir.¹

Yapılarda meydana gelebilecek riskleri ikiye ayırabiliriz: yapı elemanları ile ilgili riskler ve yapı elemanları ile ilgili olmayan risklerdir. Yapı elemanları: Taşıyıcı elemanlar (temel, duvar, kolon, kiriş, döşemeler, merdiven ve çatı), Tamamlayıcı elemanlar (kapı, pencere, merdiven döşeme duvar, yalıtımlar, balkon, korkuluklar, boya) ve Tesisatlar (su, elektrik, ısıtma, havalandırma, klima, asansör, kanalizasyon tesisatları) olmak üzere sınıflanabilir.²

Yapı elemanları ile ilgili riskler ve alınacak önlemleri şöyle sıralayabiliriz.³

- ✓ Yapının tasarımında planlanmış kat sayısının değiştirilmesi yatay ve düşey yüklerin öngörülenin üzerine çıkması sonucu deprem riski artar.
- ✓ Yapının taşıyıcı elemanlarının değiştirilmesi veya kaldırılması, yapının depreme direncini önemli ölçüde kaybettirecektir.
- ✓ Belirli bir amaca hizmet etmek için inşa edilen yapının kullanım amacını değiştirmek yapıda ek yüke neden olabilir.
- ✓ Yapının tasarımında planlanmamış ağır bir makine ya da malzemenin sonradan eklenmesi, yapının deprem davranışına olumsuz etkilerde bulunabilir.

¹ Alper İLKİ, Tuba Gürbüz & Cem DEMİR. **Yapısal olmayan deprem risklerinin azaltılması**, Ankara, JICA Türkiye Ofisi Yayınları, 2008, s. 91-108

² İlker ÖZDEMİR, **Yapı elemanları ders notları**, Eskişehir, Osmangazi Üniversitesi Teknoloji Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi, 2003, s. 2-5

³ İSMEP. Depreme Karşı Yapısal Risklerin Azaltılması, İstanbul, *İstanbul Sismik Riskin Azaltılması Ve Acil Durum Hazırlık Projesi* (İSMEP), 2009a, s. 26-29.

- ✓ Yapıların gerek dış gerek içten gelen sudan yalıtımını sağlamak, betonarme elemanlardaki çeliğin paslanmasını ve korozyona uğramasını engelleyecektir.

Yapısal Olmayan Riskler; binanın temel, kolon, kirişler, dışında kalan yani taşıyıcı sistemi dışındaki her türlü sabitlenmemiş eşyanın ve objenin sebep olduğu risklerdir.⁴

Yapısal olmayan elemanlar, yer değiştirme riskinin yüksek olması dolayısıyla deprem anında yaralanmalara, ölümlere ve maddi kayıpların yaşanmasına neden olabilirler.⁵

Evlerimizde yapısal olmayan risklerin azaltılması adına bir risk azaltma uygulaması olan deprem tehlike avı yapılabilir.⁶

Deprem tehlike avı tüm aile fertleriyle birlikte yapılmalıdır. Deprem anında evde nelerin tehlike oluşturabileceği belirlenmelidir. En çok vakit geçirdiğimiz alanlar belirlenmelidir. Yaşadığımız mekânlarda kayabilecek ve düşebilecek her şey kontrol edilmelidir. Tablolar duvara kanca vida ile güvenli şekilde asılmalıdır. Avizeler sağlam bir şekilde asılmalıdır. Mutfak dolaplarının kapaklarına sarsıntı sırasında açılmaması için kapı mandalları takılmalıdır. Yangına mahal verebilecek maddelerin kontrolü sağlanmalı ve gerekli önlemler alınmalıdır. Sürekli oturulan mobilyalar pencerelerden uzak alanlara yerleştirilmelidir. Pencerelerde kalın perde kullanılması meydana gelebilecek tehlikelerin önüne geçebilir. Rafly mobilyalarda alt raflara ağır, üst raflara daha hafif eşyalar koyulmalıdır.⁷

Afetler ummadık anda ummadık yerde bizleri yakalayabilir. Afette görevli kurumlar yaşanan afet sonrasında ihtiyaçlarımızı hemen karşılamayabilirler. Bunun için kendimize ait ve

⁴ Eser DURUKAL, Mustafa ERDİK, Bilgen SUNGAY, Zeynep TÜRKMEN, Ebru HARMANDAR, **Yapısal olmayan deprem risklerinin azaltılması**, Ankara, JICA Türkiye Ofisi Yayınları, 2008, s. 157-175

⁵ AFAD, *Depreme karşı Yapısal Olmayan Risklerin Azaltılması El Kitabı*, 2011, s. 4

⁶ Marla PETAL, Zeynep TÜRKMEN, **Temel Afet Bilinci El Kitabı**, Ankara, Boğaziçi Üniversitesi, Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü, 2001, s. 14-15

⁷ İSMEP. Depreme Karşı Yapısal olmayan Risklerin Azaltılması, İstanbul, *İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi* (İSMEP), 2009a, s. 7-9.

afetlerde altın saatler olarak adlandırılan 72 saati kapsayan bir aile afet planı yapmamız gerekiyor.⁸

Bunun için tüm aile bir araya gelerek evde ki güvenli ve riskli alanları tespit etmeliyiz. Evimizde ve binada alternatif çıkış yolları belirlemeliyiz. Deprem tehlike avı yapıp oluşabilecek tehlikelere karşı önlemlerimizi almalıyız. Şehir içi ve dışında bağlantı kuracağımız kişileri ve telefon numaralarını öğrenmeliyiz. Evde ve dışarda buluşma noktaları belirlemeliyiz. Acil durum çantası(gıda, önemli belge fotokopileri, giyecekler, su, hijyen malzemeleri, ilk yardım çantası, uyku tulumu veya battaniye, çakı, düdük, makas, kağıt, kalem, el feneri, radyo, yedek piller) hazırlamalıyız. Acil durum telefonlarını ve hangi durumlarda arayabileceğimizi öğrenmeliyiz. Evimize ısıldak, yangın tüpü ve duman detektörü almalıyız. Mahalle ölçeğinde. Afet sonrası ilk 72 saat için su, tuvalet, gıda, temizlik ihtiyaçları gibi acil ihtiyaçlarımızı nasıl giderebileceğimiz hakkında plan yapmalıyız. Yataklarımızın yanında su, düdük, fener ve ayakkabı bulundurmalıyız.⁹

⁸ Mikdat KADIOĞLU, **Deprem**, İstanbul, T.C. İstanbul Valiliği Güvenli yaşam serisi, 2007, (1), s. 16-21

⁹ "Afete Hazır Aile", <https://www.afad.gov.tr/afadem/afete-hazir-aile> (Erişim Tarihi: 16.01.2021)

KAYNAKÇA

- Eser DURUKAL, Mustafa ERDİK, Bilgen SENGAY, Zeynep TÜRKMEN, Ebru HARMANDAR, **Yapısal olmayan deprem risklerinin azaltılması**, Ankara, JICA Türkiye Ofisi Yayınları, 2008.
- İlki Alper, Gürbüz Tuba, & Demir Cem, **Yapısal olmayan deprem risklerinin azaltılması**, Ankara, Kadioğlu, M. Özdamar, E. (editörler), ‘Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri’, JICA Türkiye Ofisi Yayınları, 2008.
- İSMEP, **Depreme Karşı Yapısal Risklerin Azaltılması**, İstanbul, İstanbul Sismik Riskin Azaltılması Ve Acil Durum Hazırlık Projesi (İSMEP), 2009a.
- İSMEP, **Depreme Karşı Yapısal olmayan Risklerin Azaltılması**, İstanbul, İstanbul Sismik Riskin Azaltılması Ve Acil Durum Hazırlık Projesi (İSMEP), 2009b.
- Kadioğlu Mikdat, **Deprem**, İstanbul, T.C. İstanbul Valiliği Güvenli yaşam serisi, 2007.
- Özdemir İlker, **Yapı elemanları ders notları**, Eskişehir, Osmangazi Üniversitesi Teknoloji Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi, 2003.
- Marla PETAL, Zeynep TÜRKMEN, **Temel Afet Bilinci El Kitabı**, Ankara, Boğaziçi Üniversitesi, Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü, 2001.
- T.C. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, **Depreme karşı Yapısal Olmayan Risklerin Azaltılması El Kitabı**, 2011.
- Afete hazır aile**, <https://www.afad.gov.tr/afadem/afete-hazir-aile> , (Erişim tarihi: 16.01.2021)